

Every Splash is a Death

Elke Slag in het Water is Dodelijk

TENTOONSTELLING BERLIJN 2019 | Galerie GARTEN 114

19 tot en met 29 april

[vernissage 18 april 19-22 uur | finissage 29 april 19-22 uur]

Epiloog

Lang geleden bekeek Jan Scheirs een televisie-uitzending van de beroemde Britse natuurdocumentairemaker Sir David Attenborough. Het onderwerp: observaties van de minikosmos rondom een doodgewone tuinvijver ergens in de schilderachtige landschappen van Engeland. Het is een hete zomerdag; er schijnt niets te gebeuren. Enkel een paar libellen cirkelen rustig boven het wateroppervlak. Plotseling is er een plons: een vis springt uit het water en vangt één van de libellen. Attenborough becommentarieert met zijn zo herkenbare, heldere stem: "Every splash is a death! [Elke Slag in het Water is dodelijk!] Ieder onschuldig geluid in deze kalmte kan de dood van een levend wezen betekenen."

De essentie van het leven op zich... niets is wat het lijkt.

Deel 1

Attenboroughs woorden hebben zich sindsdien in de gedachten van de Belgische kunstenaar Jan Scheirs gemanifesteerd. Maar voor het eerst – vele jaren later – worden ze tot uitdrukking gebracht in de aanstaande kabinet-tentoonstelling in Galerie GARTEN 114. Scheirs nodigt zijn toeschouwers uit om de resultaten van zijn analyse, van zijn kritische tot haast fatalistische blik op de globale samenleving, te ontdekken. "Niets is wat het lijkt..." Misschien is het altijd zo geweest, toch ervaart de kunstenaar het sterker dan ooit. De mensheid schijnt meer en meer verslaafd te zijn aan zaken die onmisbaar lijken: suiker, alcohol, selfies, medicijnen, seks, drugs enzovoort.

Ze worden digitaal verspreid en zijn overal verkrijgbaar. Ze worden geprezen als "de grote vrijheid die je gelukkig maakt". Maar wie merkt de 'grote vis' onder de oppervlakte nog op, die ons volgt en ons in de gaten houdt, klaar om op het juiste moment toe te slaan? Wie herkent de steeds simpeler en naïefer wordende gedragingen, het innerlijke verlies van menselijkheid? Wie wil er daadwerkelijk in een maatschappij leven waarin het individu als een slaaf van zijn eigen lusten en basisbehoeftes vervaagt, georkestreerd door artificiële intelligentie en algoritmes? Zijn we ons van deze ontwikkelingen bewust? Bewust van de 'grote, onzichtbare vis' die ons gadeslaat?!

Deel 2

Het thema van de Berlijnse tentoonstelling 'Every Splash is a Death' ['Elke Slag in het Water is Dodelijk'] is het sterven van de ziel. Kunnen we werkelijk het tempo van veranderingen op alle gebieden aan en hebben we elk daarvan wel nodig? We zijn 'er' nog niet. Maar zullen we, eens het 'te laat' is, ons lot aanvaarden? Er vormde zich exact 100 jaar geleden een grote artistieke beweging in onder andere Berlijn die zich over de hele wereld uitbreidde. Kunstenaars uit alle kunsttakken verenigden zich aanvankelijk vooral in de voornaamste Europese metropolen en New York in hun filosofisch verlangen naar feitelijke verandering op alle gebieden: de avant-garde was geboren. Haar aanhangers wilden niets minder dan de wereld veranderen. Vandaag, 100 jaar later, schijnen de meeste van deze visioenen verwezenlijkt te zijn: het leven is sneller en "aangenamer" geworden, gebouwen reiken hoger en hoger in de lucht, treinen, auto's en vliegtuigen breken steeds nieuwe snelheidsrecords. We schijnen rijker, gezonder en langer dan ooit tevoren te leven.

Zijn we echter gelukkiger? Leven we werkelijker gezonder? Of is het mogelijk dat de voedings- en farma-industrie ons constant ziek maakt, om ons afhankelijk van vraag, aanbod en aankopen te houden... Na de Tweede Wereldoorlog werd de westerse samenleving een nieuwe, gelukkige wereld beloofd: machines en robots zouden ons leven gemakkelijker maken. We betrappen onszelf er vandaag iedere dag op dat we ons bezighouden met de installatie van tijdrovende updates en het onderhouden van uitgerekend die technische hulpmiddelen die ons leven lichter zouden maken.

Ten slotte is artificiële intelligentie al een onderdeel van ons dagelijkse leven geworden. Al kort na de introductie van algoritmes blijken deze de controle over succes en afgang overgenomen te hebben. Kunnen we nog overweg met deze steeds snellere ontwikkelingen? Het is allang duidelijk dat veel individuen mentaal, lichamelijk en emotioneel uitgeput raken.

Is de mensheid onafwendbaar op weg naar een zelf veroorzaakte apocalyptische volkerenmoord die zelfs de gruwel van de Eerste en Tweede Wereldoorlog kan overtreffen? Er wordt meer en meer van alles geëist. In zo'n vloed van 'meer' heeft niemand nog oog voor de kleine dingen, en in vloedgolven van 'meer' volgt afstompende verveling. Plotseling en opgemerkt stort iemand in elkaar; er is zonet een ziel gestorven. De 'vis' heeft zijn slag geslagen.

Deel 3

De komende tentoonstelling combineert oudere en totaal nieuwe werken die gaan over de 'digitale invloeden' op ons denken en handelen. Door weerspiegelingen naar typische elementen uit het expressionisme, de nieuwe zakelijkheid en de avant-garde slaagt Scheirs erin zijn eigen onmiskenbare stijl te creëren.

De kunstenaar beschrijft zijn oeuvre zelf als 'nouveau expressionistisch fauvisme'. Typisch voor zijn schilderijen zijn verwijzingen naar de kunstgeschiedenis verpakt in een theateraal-eclectische kijk op de wereld.

De kabinet-tentoonstelling in Galerie GARTEN 114 probeert de geest van 'Berlijn 1919' aan de huidige tijdsgeest te koppelen. De curator zal daarbij gebruik maken van de intieme atmosfeer van de 'Berliner Salons' van 'de gouden jaren twintig'. De gerichte selectie van werken omvat schilderijen, tekeningen, video en beeldhouwwerk. Het centrale werk van de tentoonstelling is Scheirs' epische schilderij 'het Vlot van de Lampedusa | 2015'. De kunstenaar zal tijdens de opening en een reeks afspraken aanwezig zijn.

Tekst: Jan Scheirs (Ruw) Herwerkt: Bernd Althans en Dennis de Roover